

Sinclair Lewis (7 februarie 1885–10 ianuarie 1951) a fost primul scriitor american care a primit Premiul Nobel pentru Literatură (în 1930). S-a născut în mica localitate Sauk Center din Minnesota și din copilărie a făcut o pasiune pentru lectură. Ca student al prestigioasei Universități Yale, a publicat pentru prima oară poezii romantice și schițe. După absolvire, în 1908, începe o viață itinerantă, agitată, schimbând des locuința și locul de muncă. Lucrează în general în edituri și redacții de reviste și ajunge să scrie în mod curent povestiri ușurele, din care se întreține. În 1910 se stabilește la Washington. În 1912 apare sub pseudonim primul său roman, dar lovitura o dă în 1920 cu romanul *Strada Mare* (*Main Street*), o satiră a conformismului micilor orașe americane, care se vinde în doi ani în aproximativ două milioane de exemplare. Deceniul care urmează este perioada sa de vârf. În 1922 publică *Babbitt*, al cărui titlu a devenit substantiv comun în engleză și care înfățișează în cheie realist-ironică fenomenul *boosterism*-ului din orașul fictiv Zenith din Vestul Mijlociu, la care Lewis va reveni și în alte romane ale sale. Urmează o serie de romane de succes, *Arrowsmith* (1925), răsplătit cu Premiul Pulitzer, pe care autorul îl refuză, *Elmer Gantry* (1927), al cărui protagonist este un pastor evanghelic fățărnic, și *Dodsworth* (1929), despre clasa celor mai influenți oameni de afaceri americanii. Continuă să scrive povestiri, dar, după 1930, când primește Nobelul, romanele sale (încă unsprezece) nu mai au forță de caracterizare și impactul celor anterioare. Între ele se remarcă *It Can't Happen Here* (*Asta nu se poate întâmpla aici*, 1935), despre victoria unui dictator la președinția Americii, și *Kingsblood, urmașul regilor* (*Kingsblood Royal*) (1947), o contribuție timpurie, virulentă, la mișcarea drepturilor cetățenești pentru populația de culoare. După o viață dezordonată, Lewis se mută în Europa și, în 1951, moare de alcoolism la Roma.

SINCLAIR LEWIS

Babbitt

Traducere din limba engleză
SOFIA MARIAN

Editura Litera

O.P. 53; C.P. 212, sector 4, București, România
tel.: 021 319 6390; 031 425 1619; 0752 548 372
e-mail: comenzi@litera.ro

Ne puteți vizita pe

Babbitt
Sinclair Lewis

Copyright © 2015 Grup Media Litera
pentru versiunea în limba română
Toate drepturile rezervate

Editor: Vidrașcu și fiii
Redactor: Justina Bandol
Corector: Georgiana Enache
Copertă: Florentina Tudor
Tehnoredactare și prepress: Ofelia Coșman

Seria de ficțiune a Editurii Litera este coordonată
de Cristina Vidrașcu Sturza.

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
LEWIS, SINCLAIR
Babbitt / Sinclair Lewis; trad.: Sofia Marian. - București:
Litera, 2015
ISBN 978-606-741-320-5
I. Marian, Sofia (trad.)
06.068:821.111(73).09 Lewis,S.
929 Lewis,S.
821.111(73)-31=135.1

CAPITOLUL I

1

Turnurile orașului Zenith¹, turnuri austere de oțel, de ciment și de piatră, se ridicau peste pâclă matinală, cute-zătoare ca stâncile și delicate ca niște baghete de argint. Nu erau nici cetățui, nici biserici, ci pur și simplu mărețe clădiri de birouri.

Ceața învăluia protecțoare clădirile roase de vreme ale generațiilor trecute; poșta cu acoperiș mansardat învelit cu șindrilă, turnulețele din cărămidă roșie ale caselor bâtrânești și greoaie, fabricile vechi cu ferestre mici și înnegrite de funingine, maghernițele din lemn de culoarea noroiului. Orașul era întesat cu asemenea construcții grotești, dar turnurile cu profilul lor sever le alungau din centrul, iar pe colinele mai îndepărțate străluceau vile noi, locuințe făcute parcă pentru tihnă și veselie.

Peste podul de beton trecu repede, fără zgomot, o limuzină cu capota lungă, strălucitoare. Cei dinăuntru, în ținută de seară, se întorceau de la Teatrul Mic, de la o repetiție care durase toată noaptea, eveniment artistic stropit din belșug cu șampanie. Sub pod se vedea liniile ferate și un arabesc de lumini roșii și verzi. Rapidul de New York țăṣni vâjând de sub pod și douăzeci de linii din oțel lucios sclipiră în lumină.

¹ Oraș fictiv (n.tr.)

Într-un zgârie-nori tocmai se terminase receptia buletinului de știri al agenției Associated Press. După o noapte în care ținuseră legătura cu Parisul și Beijingul, operatorii de telegraf își scoteau obosiți vizierele de celuloid. Căscând și tropăind cu încălțăminteia lor scâlciată, femeile de serviciu porniră să curețe birourile. Ceața dimineții se risipea. Șiruri lungi de bărbați, cu prânzul la pachet, se îndreptau către uriașele fabrici noi, construite din plăci de sticlă și cărămidă poroasă, și spre atelierele strălucitoare în care cinci mii de muncitori lucrau sub același acoperiș, producând mărfuri ce urmău să fie vândute pe malurile Eufratului și pe întinsele câmpii ale Africii meridionale. Sirenele începură să fluiere, salutând în cor voios zorile acestei zile de aprilie; era parcă un imn al muncii, înălțat într-un oraș clădit pentru uriași.

2

Omul care începea să se trezească acum pe veranda unei vile în stil colonial olandez din Floral Heights, cartierul rezidențial al Zenith-ului, nu avea însă deloc aspectul unui uriaș.

Numele lui era George F. Babbitt. Avea acum, în aprilie 1920, patruzeci și sase de ani și nu știa să facă nimic cu mâinile sale, nici unt, nici pantofi, nici versuri, dar se pricepea să vândă case la prețuri mai ridicate decât le dădea clienților săi mâna să plătească.

Capul îi era mare și fața trandafirie, iar părul brun, rar și uscat. Când dormea, căpăta un aer copilăros, în ciuda zbârciturilor și a urmelor roșii lăsate de ochelari de o parte și de alta a nasului. Nu era gras, dar era foarte bine hrăniti; obrajii îi erau plini, iar mâna lui albă, care se odihnea în voie pe cuvertura kaki, cam grăsulie. Avea înfățișarea prosperă, lipsită de orice romanticism, a unui bărbat căsătorit de mult; la fel de puțin romantică era și veranda în

față căreia se aflau un ulm singuratic, de înălțime mijlocie, două peluze întinse, o alei asfaltată și un garaj din tablă ondulată. Cu toate acestea, Babbitt o visa din nou pe zâna cea mică, și pentru el visul acesta era mai romantic decât o priveliște cu pagode roșii pe țărmul unei mări de argint.

Zâna cea mică îl urmărea de ani buni. În persoana lui, în care ceilalți nu-l vedea decât pe Georgie Babbitt, ea vedea un Tânăr frumos și îndrăzenit. Îl aștepta la umbra unor boschete misterioase. Ori de câte ori reușea să se strecoare din casa de oaspeți supraaglomerată, alerga la ea. Soția și prietenii căutau să-l opreasă, dar el scăpa zburând cu zâna alături, și în cele din urmă se tolăneau împreună undeva pe coasta umbrătă a unui deal. Era atât de zveltă, atât de albă, atât de entuziasmat! Îi spunea că-i vesel și curajos și că-l așteaptă să plece împreună departe...

Mașina läptarului se opri hodorogind.

Babbitt gemu, se întoarse pe partea cealaltă și se strădui să-și regăsească visul. Nu mai vedea acum decât fața zânei, pierdută în ape cețoase... Mecanicul caloriferist trânti ușa de la subsol. Un câine lătră în curtea vecină. Babbitt tocmai se cufunda cu voluptate într-un val de căldură, când vânzătorul de ziare trecu fluierând, și un exemplar al ziarului *Advocate*, făcut sul, lovi ușa de la intrare. Babbitt se trezi cu stomacul strâns de îngrijorare. Abia apucase să se liniștească un pic, când deodată un zgromot cunoscut și enervant îi izbi urechile. Cineva învârtea manivela unui Ford: clanc! clanc! clanc! Fiind el însuși un automobilist înfocat, Babbitt învârtea în gând manivela odată cu șoferul invizibil, așteptând încordat să audă dudușul motorului, se enerva împreună cu el când dudușul, încetând, reîncepea încăpățânat infernalul clanc! clanc! clanc!, sunetul acela rotund și plat, cadență aceea matinală, înverșunată și chinuitoare, ce-ți dădea fiori. Nu reuși să scape din această stare de tensiune care-i tăia răsuflarea decât în clipa când vocea motorului îi dădu de

veste că, în sfârșit, Fordul se pusese în mișcare. După ce aruncă o privire spre copacul său favorit, spre ulmul ale cărui ramuri se profilau pe cerul auriu, se strădui să-și găsească somnul cu încăpățânarea cu care cauți un leac. El, care fusese cândva un băiat plin de sete de viață, nu mai manifesta acum decât un interes redus față de aventurile posibile, dar improbabile, pe care le putea aduce fiecare nouă zi. Si reuși să evadeze din realitate până la săpte și douăzeci, când sună deșteptătorul.

3

Era unul dintre cele mai bune deșteptătoare produse în serie în SUA. Purta înscrisă pe el una dintre mărcele cărora li se făcea o reclamă zgomoatoasă și era dotat cu ultimele îmbunătățiri: avea sonerie intermitentă, cadran fosforescent și clopoțel care bătea ceasurile și jumătățile întocmai ca orologiul unei catedrale.

Babbitt era mândru că are un ceasornic atât de perfecționat. Din punctul de vedere al prestigiului social, faptul era tot atât de lăudabil ca și folosirea anvelopelor cu carcasa de cord.

Amărât, recunoscu acum că trebuia să se ridice din pat. Rămase totuși întins, blestemându-și munca plicticoasă în sectorul tranzacțiilor imobiliare, nemulțumit de familia lui și detestându-se pe sine pentru aceste sentimente. În ajun jucase poker la Vergil Gunch până la miezul nopții, și după asemenea escapade era nervos înainte de micul dejun. Se prea poate ca proasta dispoziție să-i fi fost provocată și de enormă cantitate de bere preparată în casă pe care obișnuia s-o consume de când cu prohiția¹ și de țigările de foi pe care le fuma după această băutură. Sau

poate că nu era decât efectul resentimentului pe care-l încerca întorcându-se din acel mediu plăcut și viril în cercul strâmt al soției și al stenografelor care-i atrăgeau atenția că fumează prea mult.

Din dormitorul care dădea pe verandă auzi vocea nesuferit de voioasă a soției sale: „E timpul să te trezești, micul meu Georgie“, însotită de zgomotul enervant al periei aspre cu care-și pieptăna părul.

Mormăi ceva drept răspuns; apoi își scoase de sub pătura kaki picioarele butucănoase, îmbrăcate în pantaloni de pijama albastră spălăcită; se așeză pe marginea patului, trecându-și degetele prin părul ciufulit, în timp ce labele picioarelor îi băjbâiau mașinal în căutarea papucilor. Aruncă o privire plină de regret spre pătura care-i aducea aminte de năzuințele lui spre libertate și eroism. O cumărase pentru o excursie cu cortul, pe care n-o făcuse niciodată. Îi evoca o escapadă măreață, înjurături străsnice și cămași de flanelă cu guler răsfrânt.

Sări în picioare gemând de durerea cumplită care-l săgetă în fundul ochilor. Și, cu toate că aștepta repetarea acestei dureri, aruncă o privire somnoroasă spre curte. Ca de obicei, privelîștea îl încântă: curtea era largă și bine îngrijită, demnă de un mare businessman din Zenith, totul era într-o ordine perfectă, pe calapodul unui om perfect. Se uită apoi la garajul de tablă ondulată și, pentru a treisuteaizecisiincea oară într-un an, își spuse: „Nu e la înălțime baraca asta de tinichea; trebuie să-mi construiesc un garaj de zid. Ce dracu', ăsta-i singurul lucru nepus la punct aici!“ După care îi veni în minte ideea de a construi un mare garaj de cartier pe parcela Glen Oriole. Acum nu mai gema și nu se mai agita. Se oprise cu mâinile în șolduri, și față sa vioiae, umflată de somn, se înăsprise. Avea fizionomia unui om capabil, fizionomia unui bărbat făcut să conceapă planuri, să conducă lucrări și să le realizeze.

¹ Producția și desfacerea de băuturi alcoolice au fost interzise în SUA între 1920 și 1933. (n.tr.)

Absorbit de această idee, străbătu, fără să-și dea seama, holul curat și sobru, care părea nefolosit, și intră în baie. Vila nu era mare, dar, că toate celelalte vile din Floral Heights, avea totuși o baie cu pereți de porțelan, pardosită cu dale strălucitoare și cu robinete de metal neted, lucios ca argintul. Suportul pentru prosoape era făcut dintr-o bară de sticlă montată în nichel. Cada era atât de lungă încât ar fi putut încăpea în ea chiar și un soldat din garda prusacă, iar deasupra se afla o adevărată expoziție: un suport pentru periuțe de dinți, un suport pentru pămătul de ras, o savonieră, o farfurie pentru buretele de baie și un dulăprior pentru medicamente, atât de strălucitoare, atât de ingenios aranjate, încât arătau ca tabloul de comandă al unei uzine electrice. Dar Babbitt, care diviniza invențiile moderne, strâmbă din nas: aerul din baie era impregnat de miroslul unei paste de dinți ordinare. „Iar și-a făcut de cap Verona! În loc să cumpere Lolidol, cum i-am spus în re-pe-ta-te rânduri, din nou a luat nu știu ce împuțită de pastă, care mă face să vârs!”

Covorașul de baie era mototolit, iar pe jos numai apă. (Din când în când, fiica sa Verona își permitea fantezia de a face baie dimineața.) Georgie Babbitt alunecă și se lovi de cădă.

— Dracu' s-o ia! exclamă el.

Apoi, apucând brusc tubul de pastă de ras, se săpuni îndelung, mânuind cu furie pămătul moale, și, furios, trase cu mașina de ras peste obrajii săi rotofei. Dar lama nu tăia, era uzată.

— O-o, dracu' s-o ia, dracu' s-o ia de treabă! izbucni el iarăși.

Începu să scocească prin dulapul de medicamente, căutând pachetul de lame noi, spunându-și ca de atâtea alte ori: „Ar reveni mai ieftin dacă mi-ăș cumpără un aparat și mi-ăș ascuți lamele acasă”. În cele din urmă, când descoperi pachetul în dosul cutiei cu bicarbonat de sodiu,

se înfurie pe nevastă-sa, care-l pusese acolo, și se simți mândru că de astă dată nu mai drăcuise. Dar înjură imediat după aceea, când, cu degetele ude și pline de săpun, încercă să scoată lama nouă din plicul și din ambalajul de pergament lipicios, nesuferit. Apoi se văzu din nou în fața unei probleme pe care și-o pusese de atâtea ori, dar pe care nu o rezolvase încă, problema de a ști ce să facă în clipa aceea cu lama veche, căci ar fi putut constitui un pericol pentru degetele copiilor. Ca de obicei, o aruncă sus pe dulăpriorul de medicamente, zicându-și că într-o zi va trebui să adune cele cincizeci-șaizeci de lame zvârlite acolo provizoriu. Termină cu bărbieritul, prost dispus din pricina durerii de cap și a senzației de gol în stomac. În sfârșit, cu față sa durdulie, netedă și lucioasă, clipind din ochi din cauza săpunului, întinse mâna după prosop. Orbecăind, constată că toate prosoapele familiei – al lui, al nevestei, al Veronei, al lui Ted și al Tinkăi, precum și cearșaful de baie brodat cu monogramă enormă – erau toate ude și unsuroase. Atunci Georgie F. Babbitt făcu un lucru îngrozitor: își șterse față cu șerbetul rezervat musafirilor! Era un prosop plușat, din material fin și elegant, împodobit cu pansenuțe, care atârna în permanență în baie pentru a demonstra că familia Babbitt aparținea cercurilor celor mai distinse din Floral Heights. Nimeni nu se servise vreodată de el. Nici un invitat nu îndrăznise să facă acest lucru. Musafirii obișnuiau să se șteargă pe furiș de colțul primului prosop găsit la îndemână. Babbitt bombardări furios:

— Dracu' s-o ia de treabă, folosesc toate prosoapele!... Toate, fără excepție, le udă fleașcă și nu se gândesc niciodată să scoată un prosop curat pentru mine... Desigur, eu rămân de căruț!... Si, când am nevoie de un prosop... În casa asta blestemată eu sunt singurul om care mai are un pic de considerație pentru alții, singurul care se

gândește că poate mai vor și alții să folosească după mine afurisita asta de baie și care ține seamă că...

Începu să azvărle în cadră cărpele acelea umede și dezgustătoare, iar zgomotul surd, dezolant, pe care-l făceau căzând, îi produse plăcere. În toiul acestei operații intră cu pași mărunți soția sa, care-l interpelă:

— Ce faci, Georgie dragă, ce faci acolo? Ai de gând să speli prosoapele? Asta nu-i o treabă pentru tine, dragă! Vai, Georgie, nu cumva ai folosit prosopul musafirilor!?

Nu se știe dacă Babbitt a mai fost sau nu în stare să răspundă.

Pentru prima oară după multe săptămâni, era atât de supărat pe soția sa, încât îi aruncă o privire.

4

Myra Babbitt, soția lui Georgie F. Babbitt, era o femeie coaptă. De la colțurile gurii până în vârful bărbiei, pielea-i era numai cute, iar de gâtul durdului spânzurau pungi de grăsimi. Dar cea mai grăitoare dovdă a vârstei era faptul că nu mai căuta să-i placă soțului și mai ales că nici nu se sinchisea de asta. Era în jupon și corset, corsetul era umflat și gata să plesnească, iar ei nici nu-i păsa. Se obișnuise până într-atât cu monotonia vieții conjugale, încât, de când devenise matroană, ajunsese mai lipsită de cochetărie decât o călugăriță anemică. Era o femeie bună, afectuoasă și harnică, dar, în afară poate de fiica ei Tinka, în vîrstă de zece ani, nimeni nu o lăua în seamă și nu se interesa de existența ei.

După o lungă și amănunțită discuție în privința prosoapelor, atât din punct de vedere casnic, cât și mondien, îi ceru scuze lui Babbitt, exprimându-și regretul pentru migrena pe care i-o pricinuise băutura, iar el avu suficientă răbdare pentru a-și căuta un tricou de flanelă, marca

B.V.D.¹, care fusese ascuns din răutate, sublinie el, printre pijamalele sale curate.

Apoi se arăta chiar amabil în cursul unui schimb de păreri asupra costumului maro.

— Tu ce zici, Myra? o întrebă el, pipăind hainele așezate pe un scaun din dormitor, în timp ce ea se învârtea de colo-colo, tot potrivindu-și și aranjându-și juponul, fără ca ochiul lui răuvoitor să observe vreo schimbare. Ei, ce părere ai? Să pun și azi tot costumul maro?

— Desigur, îți vine foarte bine.

— Știu, dar ar trebui dat la călcat.

— Da. S-ar putea să ai dreptate... I-ar prinde bine un călcat.

— Am impresia că i-ar prinde chiar foarte bine.

— Da, cred că n-ar strica să-l dai.

— Dar haina nu are nevoie. Ar fi absurd să dau la călcat tot costumul dacă haina nu e mototolită.

— Da, aşa-i.

— Pantalonii au însă absolută nevoie. Ia privește la cutele astea!... Pantalonii sigur că ar trebui călcăti.

— Ai dreptate. Spune, Georgie, ce-ar fi să îmbraci haina maro cu pantalonul acela albastru? Tot ne întrebam ce să facem cu el.

— Doamne-Dumnezeule! M-ai văzut tu vreodată îmbrăcat cu o haină de un fel și cu un pantalon de alt fel? Drept cine mă iezi? Drept un contabil în mizerie?

— Ei, atunci de ce n-ai pune azi costumul gri-închis? În drum ai putea să treci pe la croitor să-i lași pantalonii maro.

— Păi, chiar aşa am să fac... Da' unde dracu' e costumul gri? A... uite-l aici!

Reuși apoi să-și termine toaleta cu destulă hotărâre și calm. Mai întâi își puse un tricou B.V.D. de bumbac fin,

¹ Marcă de lenjerie de bună calitate, foarte populară în epoca (n.tr.)

fără mâncă, în care arăta ca un băiețel îmbrăcat cu o cazacă, defilând serios la o procesiune publică. Ori de câte ori își punea B.V.D.-ul, mulțumea zeilor progresului că nu poartă lenjerie strâmtă, lungă și demodată, ca socrul și asociatul său Henry Thompson. În al doilea rând, se pieptănă și își netezi părul, dându-l spre spate. Căpăta astfel o frunte bombată, enormă, care se întindea către centimetri dincolo de linia de inserție a părului. Dar cea mai minunată podoabă a sa erau ochelarii.

Ochelarii au caracteristici proprii: ochelari pretențioși, cu ramă de bagă, ochelari umili pincenez, pe care-i poartă învățătorul, și sticlete cu ramă de argint răsucit ale bătrânului sătean. Ochelarii lui Babbitt aveau două lentile rotunde mari, de prima calitate, fără ramă și cu brațe din aur subțire. Cum îi punea, se transforma într-un businessman, un om care știe să dea ordine funcționarilor, care-și conduce singur mașina, joacă golf și este un excellent negustor. Fața lui își pierdea subit aerul copilăros, devenind gravă, și băgai de seamă că avea nasul gros și cărn, gura dreaptă, buza de sus groasă și o bărbie cam durdulie, dar viguroasă. Cu ochelarii pe nas era impozant și inspira respect chiar și înainte de a fi îmbrăcat restul uniformei sale de cetățean de nădejde. Costumul gri era bine croit, bine lucrat, dar n-avea nici un pic de originalitate: un costum standard. Paspoalul alb de la deschizătura în formă de V a vestei îi dădea un aer de om al legii sau de savant. Ghetele negre cu șireturi erau ghete bune, durabile, ghete standard, fără nici un pic de personalitate. Numai cravata roșie tricotată sugera o notă de fantezie. Cu ample comentarii – cărora doamna Babbitt nu le acordase nici o atenție, fiind ocupată să-și prindă la spate bluza de fustă cu un ac de siguranță – alesese cravata roșie, renunțând la o cravată de mătase gen tapiserie, împodobită cu harfe maro, fără coarde, și cu frunze de palmier, și și-o fixase cu acul lui de cravată în formă de cap de șarpe cu ochi de opal.

Urmă un moment solemn: mutarea lucrurilor din buzunarele costumului maro în buzunarele celui gri. Babbitt ținea la obiectele acestea, căci în ochii lui aveau o importanță deosebită, eternă, ca baseballul sau partidul republican. Era vorba despre un stilou și un creion de argint (pentru creion își uita întotdeauna minele de rezervă), care-și aveau locul în buzunarul de sus, din dreapta, al vestei. Fără ele s-ar fi simțit dezbrăcat. De lanțul de la ceas atârnau un briceag de aur, o forfecuță de argint pentru tăiat țigările de foi, șapte chei (dintre care despre două uitase de unde erau) și, pe lângă asta, un ceas bun. De lanț mai atârnă și un dinte mare și galben de elan, mărturie că aparținea Ordinului Frățesc și Tutelar al Elanilor¹. Mai presus de toate celelalte obiecte, Babbitt prețuia însă carnețelul de buzunar cu foi detașabile. În acest carnet modern și practic erau însemnate adresele unor oameni de care uitase de mult, numărul și data unor mandate poștale care de luni de zile ajunseseră la destinație, păstra timbre al căror lipici se alterase, tăieturi din ziare conținând versuri de T. Cholmondeley Frink și articole de fond din care Babbitt își împrumuta opinile și cuvintele pompoase, notițe menite a-i aminti să facă unele lucruri pe care nu voia să le facă, precum și o inscripție stranie – D.S.S.D.M.Y.P.D.F.

Portțigaret însă nu avea. Nimeni nu-i dăruise vreodată unul și de aceea nu obișnuia să poarte, iar pe cei care foloseau portțigaret îi considera niște efeminați.

În cele din urmă, își puse la butonieră insigna primită de la Clubul Susținătorilor Orașului². Cu o concizie

¹ Aluzie la Ordinul Tutelar și de Binefacere al Elanilor, una dintre cele mai mari rețele de cluburi comunitare din SUA (n.tr.)

² În engleză, *Boosters' Club*. Booster-ismul a fost o mișcare de mare amploare la sfârșitul secolului al XIX-lea și începutul secolului al XX-lea, asociată îndeosebi cu orașele mici și mijlocii, care